

مسئولیت مدنی بانک در عملیات پولی؛ با نگاهی به رویه قضایی

مژگان طراحی^۱، مهدی موذن^۲

^۱ دانشجوی دکتری حقوق خصوصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آیت‌اله آملی

^۲ کارشناس ارشد حقوق خصوصی، موسسه آموزش عالی و پژوهش صنایع ایران

چکیده

مسئولیت بانک‌ها یکی از موضوعات مهم حقوق مسئولیت مدنی است که مباحث پیچیده و دشواری را به خود اختصاص داده است؛ زیرا مطابق بند «ج» ماده ۳۵ قانون پولی و بانکی کشور: «هر بانک در مقابل خساراتی که در اثر عملیات آن متوجه مشتریان می‌شود، مسئول و متعهد جبران خواهد بود». از این رو، در خصوص مسئولیت مدنی بانک‌ها، باید به پرسش‌های فنی-ای مانند مبنای مسئولیت بانک‌ها از بابت عملیات پولی‌اش در برابر مشتریان و غیرمشتریان، ارتباط تحلیلی بند «ج» ماده ۳۵ قانون پولی و بانکی کشور با مواد ۱۱ و ۱۲ قانون مسئولیت مدنی (تقدم و تأخر در استناد به مقررات یاد شده در باب مسئولیت بانک‌ها و آثار عملی آن)، حالت‌های مختلف قابل تصور در زمینه مسئولیت بانک و تحلیل شرط عدم مسئولیت آن با تکیه بر آرای قضایی دادگاه‌ها پرداخته شود. به نظر می‌رسد که مبنای مسئولیت مدنی بانک‌ها بیش‌ترین قرابت با نظریه مسئولیت مدنی محض دارد و تقدم استناد به ماده ۳۵ قانون پولی و بانکی بر مواد ۱۱ و ۱۲ قانون مسئولیت مدنی، تقسیم‌پذیری حالت‌های مسئولیت مدنی بانک‌ها در قبال مشتریان و غیرمشتریان و یکسانی مبنا و ارکان مسئولیت بانک‌ها در هر دو حالت علی-رغم صراحت بند «ج» ماده ۳۵ قانون پولی و بانکی کشور به ورود خسارت به مشتریان و عدم نفوذ حقوقی شروط عدم مسئولیت بانک‌ها در خسارات عمدی و سنگین بانک‌ها و کارمندان آن‌ها در برابر مشتریان با توجه به ماهیت الحاقی بودن قرارداد بانک‌ها و لزوم حمایت از مصرف‌کننده به عنوان طرف ضعیف قرارداد پذیرفتنی باشد. هدف این مقاله، واکاوی مسئولیت مدنی بانک‌ها در مورد پرسش‌های یاد شده با تکیه بر رویه قضایی و ارائه پیشنهادهایی مناسب جهت اصلاح قوانین و مقررات حقوق ایران است.

واژه‌های کلیدی: بانک، مسئولیت محض، شرط عدم مسئولیت، قرارداد الحاقی، آرای قضایی.

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۴، شماره ۱/۱، بهار ۱۳۹۷، صفحات ۲۲۹-۲۴۳